

8

proteze

9

konsumationapparat

10

učionica

11

led art

12

otvorena vrata

Preseljenje u Pariz. Rad u sasvim izmenjenim okolnostima. Susret sa novim radnim prostorima, drugačijim okruženjem, drugačijom potrebom za umetnošću, drugačijim sistemom rada i odnosa. Situacija u zemlji iz koje sam tada otišao, a koja je pre toga bila cela, i bar naizgled normalna, dramatično se promenila - a to smicanje u katastrofu se nastavljalo. Situacija u zemlji u koju sam tada došao, svakako je bila normalna, ali je svakako i promenljiva. I jedna i druga promenljivost izvan je mogućnosti razumevanja i predviđanja. Stan u Beogradu, iz koga sam otišao, zjapi nenaseljen, iako pun mojih stvari i nameštaja - dok oni drugi stanovi, u koje se u Parizu povremeno useljavam, sadrže neke tuđe stvari i nameštaj, neke tuđe proteze i pomagala. I onda: *Sto za dugo rastajanje; Disati i piti; Ormar za crvene košulje* - plastička interesovanja nisu bitno promenjena, samo su emotivna čvorišta verovatno vidljivija. 1990-92.

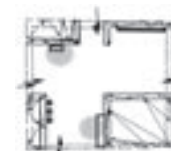
Novi krajevi - novi izazovi. Porudžbina za skulpturu koja će stajati, i stoji, ispred industrijskog postrojenja za preradu hrane «Dout» u Bretanji. Aparat za konzumiranje - rad visok oko pet metara. Korten i inoks. Inokсни trbuh skulpture hrani se okruženjem, naime, ogledalno guta pejzaž, posebno nebo i stalnu, za region karakterističnu, smenu različitih konfiguracija oblaka koji pristižu sa Atlantika. 1992.

Stari krajevi - novi izazovi. Tokom velike dugačke noći - na primer, jedne majske noći, na ulicama Beograda, Nikola Džafo i ostale kolege, tada okupljene oko grupe *Led art*, organizuju pripremu i zamrzavanje radova u hladnjači u Boleču. Zatim i veliki kamion hladnjaču, koji pristiže ispred Doma omladine, a u kome i radovi, i posetioci bivaju izloženi temperaturi od oko -20° C. A mnogih izazova je bilo - jer noć je stvarno trajala dugo. 1993.

Novi krajevi - stari izazovi. *La Fonderie*. Boravak, zajedno sa grupom umetnika iz različitih delova ex-YU, koji su u tom trenutku uglavnom već raseljeni u EU, a koji izložbom preispituju svoj novi identitet, u zemljama u koje su došli da žive, kao i svoj prethodni zbirni identitet, sada u nestajanju ili razvrstavanju. Reflektor, sto, crni pigment, edukativne tabele, i skulptura *Seobe* - četiri velika sanduka za selidbu puna stvari: posteljina, knjige, alat, posuđe, odeća, fotografije, i još koješta, a bez čega - samo vam se čini - ne biste mogli. 1993.

Neodoljivi zadatak. Izmisliti i materijalizovati seriju radova - kompletan umetnički opus izvesne Katarine Anđelić - vajarke, glavne junakinje televizijske serije "Otvorena vrata", koju, u režiji Miloša Radovića, po scenariju Biljane Sribljanović, igra Vesna Trivalić. Velika slika *Medvedići u plamenu* još uvek postoji. Ostatak opusa Katarine Anđelić postoji samo tokom repriziranja serije. 1994.

SEPTEMBER 91

80 X 100

JULY + AUGUST 91

<p>OL9204</p> <p>186</p> <p>191</p> <p>TRIGON</p> <p>210</p> <p>DOOR</p> <p>180</p> <p>182</p> <p>2010</p> <p>21</p>	<p>144/91</p> <p>J.</p> <p>156/91</p> <p>OL</p> <p>151/91</p> <p>152/91</p> <p>J.</p> <p>169/91</p>	<p>143/91</p> <p>OL</p> <p>158/91</p> <p>OL</p> <p>161/91</p> <p>175/91</p>	<p>194/99</p> <p>J.</p> <p>147/91</p> <p>160/91</p> <p>J.</p> <p>163/91</p> <p>174/91</p>	<p>193/91</p> <p>J.</p> <p>149/91</p> <p>J.</p> <p>159/91</p> <p>150/91</p> <p>157/91</p>
--	---	---	---	---

Beograd, mart 1989 / Pariz, juni 1992.

“I onda, dok sam naglavačke posrtao niz stazu, tu bi neka forma...”
P. Handke¹

(Štap za dugo putovanje u noć ili priča o tri mandarine)
Dragi Žarko,²

... Pored svega ovoga, još odavno sam hteo da ti napišem jedno pismo u kome bih ti ispričao priču o tri mandarine. Da, to su baš one tri mandarine koje si mi dao i koje sam poneo na put iz tvog stana. Trebalo bi, naravno, da umem da pričam priče “pričanjem”. E, kada bih znao da pričam priče “pričanjem”, ja bih ti ispričao kako: čovek sedi u vozu i putuje iz zemlje u kojoj vozovi polaze na vreme, u kojoj se oseća dobro, ali gde ga se život ne tiče i “bezrazložno” čezne za domom. Žedan je i zato jede prvu mandarinu – kiselu, sočnu i bez koštica. Onda dolaze uniformisani. Čovek se boji jer je grešio, jer je nekoga negde napustio, jer možda nekoga nije dovoljno voleo. Imaju pravo sve da znaju, da ga gledaju i da ga kazne. Žedan je i zato jede drugu mandarinu – kiselu, sočnu i bez koštica. Stižu. Sused ga nudi sumnjivim sendvičima i priča mu o rođaku koji je ubio onu koju je najviše voleo. Ovde se ubija iz ljubavi. Ovde se voli iz inata. Ovde ga se život zaista tiče, ali on voli i putovanja. Žedan je i zato jede treću mandarinu – kiselu, sočnu i bez i jedne jedine koštice...
24.03.1989. Beograd

(Skulpture koje padaju ili pomagala u praznini)
Draga Lidija,³

... I onda, odjednom, odasvud padaju: stolovi crni, pisaci pa onda oni kuhinjski sa aluminijumskim nogama i jednom fiokom za noževe i viljuške, i telefoni i telefonske govornice i rasklopne police za knjige i knjige; padaju i one nagorele fotelje i dvokrilni ormari iz spaljenih soba čiji zidovi sada ograđuju samo prazninu; i hoklice i stolice na točkicama i

zubarske i avionske i bioskopske; padaju mikseri, šporeti i mikrotalasne rerne i oni nikad nastanjeni vodeni kreveti iz izloga radnji i s poslednjih spratova robnih kuća, pada i onaj krevet iz mog beogradskog stana u koji još ne mogu, neću ili ne umem da se vratim, pa onda kade, lavabo, koferi, frižideri, daske za jedrenje i bodi-bilding sprave, personalni računari; automobili sleću sa puteva i padaju, a liftovi se ne zaustavljaju: prvi sprat, prizemlje, podrum, i dalje i dalje...; padaju i televizori puni pričajućih glava, i čilimi, tapisoni i životinjske kože iz stanova u kojima sam boravio, noćio ili bivao prolaznik; padaju muzički instrumenti, operacioni stolovi, dečije igračke, pisaače mašine, teleskopi i tenkovi (svuda i stalno tenkovi), i hrana, sirevi, torte, pivo, vangle, ogledala, zidovi i na zidovima satovi, i bombe i bele košulje i automati za koka-kolu i gumene čizme za ribolov, lampe i krevetski prekrivači sa cvetnim motivima. Sve to između pada. Nameštaj koji to nije. “Smrznuta” pomagala koja, lišena funkcije, postaju forme sa suviškom značenja. Telo i Predmeti koji dopunjuju njegovo raznovrsno funkcionisanje, a zapravo objavljuju onaj prošireni prostor bivanja tela u Velikoj Bezobličnosti. Proteze u haosu bez kojih smo goli i sami. I zato: “Ormar za crvene košulje”, “Sto za dugo rastajanje”, “Đi-ha-đi-ha ili vojnički snovi”... I zato “Disati i piti”.*

“I onda, dok sam naglavačke posrtao niz stazu, tu bi neka forma...”

¹Peter Handke, *Spori povratak kući*, “Dečje novine”, Gornji Milanovac, 1989.
²Iz pisma Žarku Radakoviću, Tübingen, namenjeno zborniku “Nomadstvo”, 1989.
³Upućeno Lidiji Merenik, Beograd, 1992.
*tekst iz kataloga “Inventar”, “Cicero”, Beograd, 1992.

08 010/025 Proteze/Skice 91 S C/1 PC/SR/SV:F

08 002/009 Proteze/Skice 91 S C/1 AC*

08 026 Toplota 91 M C/1 PC/F

08 027 Vetar 91 M C/1 PC/F

08 028 Skener 91 M C/1 PC/SR

08 029 Nosač 91 M C/1 PC/F

08 030 Mebur 91 M C/1 PC/F

08 031 Vazduh 91 M C/1 PC/F

08 032 Tečnost 91 M C/1 PC/F

08 033 Svetlost 91 M C/1 PC/F

08 034 Odašiljač 91 M C/1 PC/SR

08 035 Levak 91 M C/1 PC/F

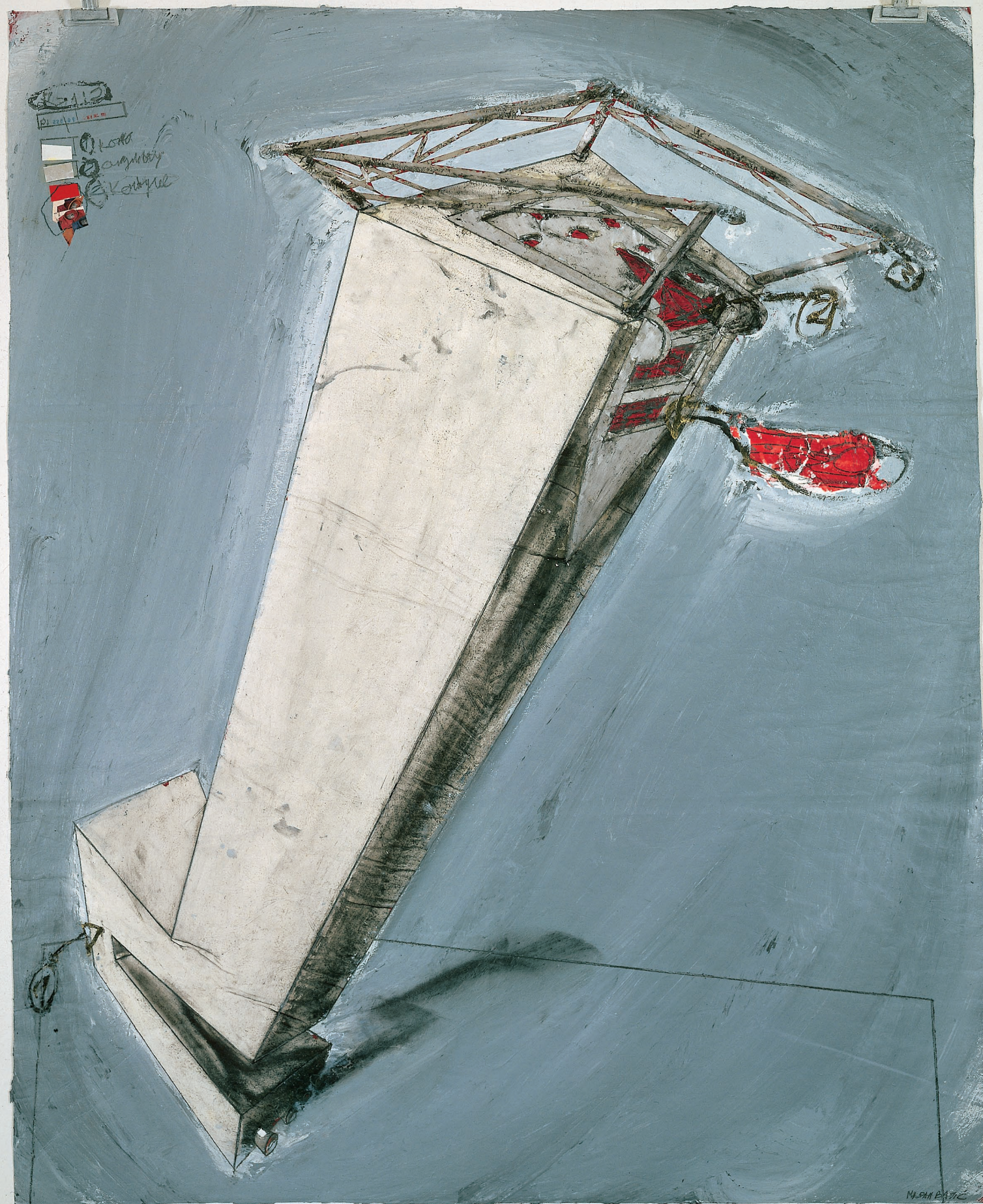
08 036 Disati i piti 91 M C/1 PC/F

08 037 Konsumtionsapparat 91 M C/1 PC/F

08 039 Ormar za crvene košulje 92 L C/1 AC*

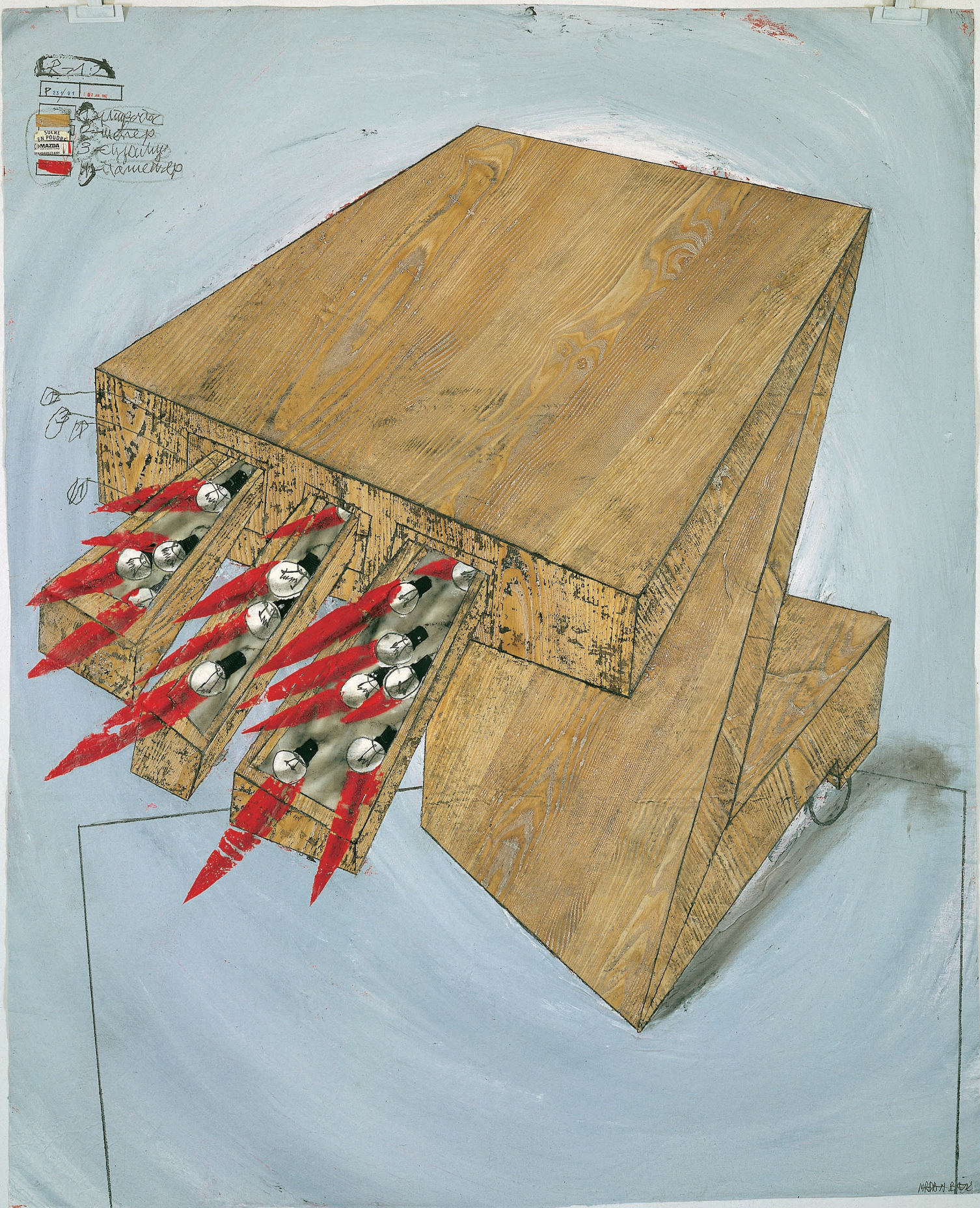

08 040 Krevet za loše snove 92 L C/1 PC/SR

08 047 Ormar za crvene košulje 92 XL S/1 AN

08 048 Disati i piti 92 XL S/1 AC

Usine éphémère, Asnières/Paris. 1992.

08 049 Ormar za crvene košulje 92. M S/1 PC/D

08 050 Disanti i piti 92. M S/1 PC/SR

08 051 Toplotna 92. M S/1 PC/SR

08 052 Baštar, prepoo. 92. M S/1 AC

08 053 Vetar 92. M S/1 PC/SR

08 054 Daleki sever, Daleki jug 92. M S/1 PC/SR

08 055 Konsumtionsapparat 92. M S/1 PC/SR

08 056 Ormar za crvene košulje 92. XL. S/1 AN

08 057 Zid 92. M S/1 AN

08 058 Di-ba di-ba ili vojnički snovi 92. L. S/1 AC

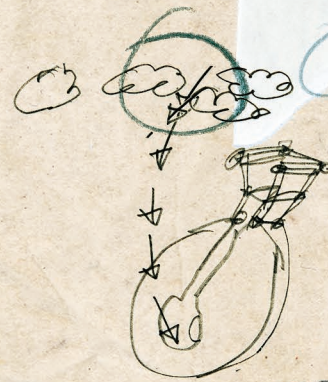
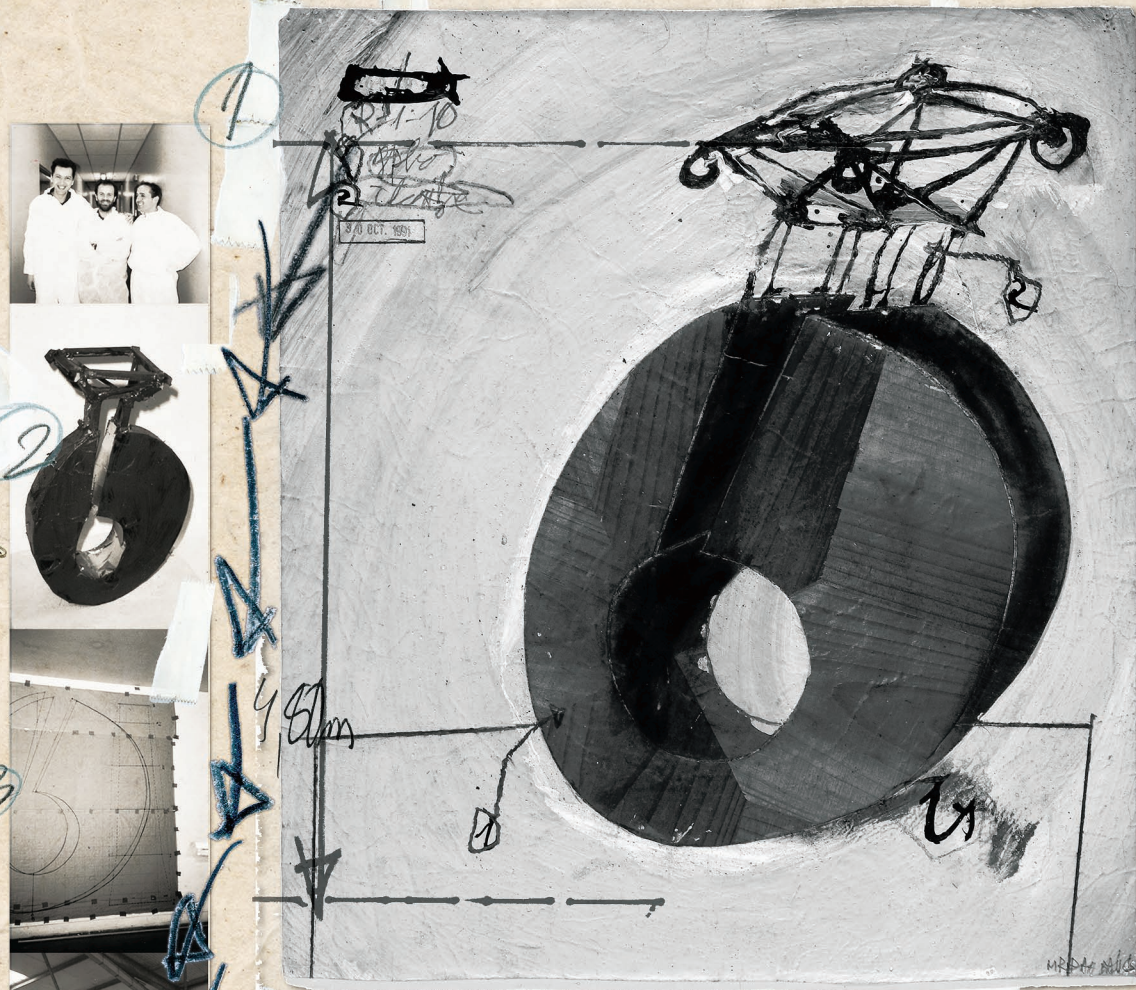
08 059 Krevet za loše snove 92. M S/1 AC

08 060 Sto za dugo rastajanje 92. M S/1 PC/US

08 061 Sto za dugo rastajanje 92. XL. S/1 AC

1. ЧЕРТЕЖ / SKICA
 2. МАТЕРИАЛ 1:1
 3. ЧЕРТЕЖ 1:1
 4. МАТЕРИАЛ: КОРТЕЖ / ЧОК
 5mm 5mm

ПРЕСТАВЛЕНИЕ / OBLOBA
 ФАБРИКА / ЗАВОД

СКУПТУРА СО ТРЕБУЮЩИМ

9

KONSUMTIONAPPARAT 1992.

Pariz, januar 1993.
SUPA OD SOLŽENJICINA

Belleville. Ručamo u kineskom restoranu. Silvija, Žil i ja. Kineskinja donosi mandarine i želi nam sretnu kinesku Novu godinu. Smejemo se: mandarine su iz Maroka. I leže mala sunca Magreba na belom stolnjaku pariškog restorana, poklon vesele Kineskinje, koja noću sanja vlagu pirinčanih polja, za troje stranaca koji tako različiti, tako blaženo različiti, jednog januarskog dana ručaju na Belvilu. Pitaju me naravno o zemlji u kojoj se zbog tih različitosti ubija. Pričamo o raspadu "devete zemlje", o ratu, o Sarajevu u snegu i vatri, o ljudima koji beže puzeći pistom, o veselim tobdžijama, o deci koja ostaju sama, o mom Beogradu koji sve ovo trpi sa mešavinom očajja i ravnodušnosti: u redovima pred bankama, u porodičnim svadama, u čutljivosti, u demonstracijama i alkoholu. Pričamo i o Vama gospodine Trkulja, iako vas ne poznajem, iako Vaše tekstove o umetnosti nisam čitao jer ih i nema, iako Vaše slikarstvo do sada nisam primećivao.

"Smenjuju direktore muzeja i pozorišta", govori mi jutros majka, a njen je glas sve dalji i dalji. "Neki slikar postaje direktor Muzeja savremene umetnosti". Tema je stara gospodine Trkulja: vera u umetnost ili vera u moć. A pitanje glasi: šta će slikaru ta igra. Jer opet i uvek kralj se brani topovima, lovcima i konjima, a konji uvek napred poturaju pione, a pioniri,

10 001 Kućer 93 SS/2 PC/F

pioni su pioniri, kako u šahu tako i u svim ostalim igrama. Posle žurim u metro. Jurim podzemljem prema ateljeu, ščućuren među nepoznatim ljudima, a "deseto čudovište" vrebja iz mraka.

Belleville.

Colonel Fabien. Tutnjimo.

Jores. Emil Nolde je voleo cveće. Emil Nolde prvi je nemački slikar koji je 1920. godine pristupio onoj partiji koja je kasnije po proglašenju Rozenbergovog komiteta organizovala paljenje baš njegovih slika.

Stalingrad. Može i suptilnije. Adriana Šimatova mi je pričala kako ranih sedamdesetih, u Pragu, u strahu pred crnom volgom, parkirano ispred njenog ateljea, pomamno uništava sve za šta misli da je kompromitujući

materijal, pravi lopte od "Arhipelaga Gulag" sa Solženjicinovom posvetom. Onda kada lopte, prevelike da potonu, ostaju da plivaju u klozet-skoj šolji ona ih izbezumljeno trpa u lonac sa supom. Kada napad straha prođe, kada kontrolori ne upadnu na njena, nego na neka druga vrata, onda ona sedi sama nad tom supom od Solženjicina, duge sede kose i nezaboravnog osmeha – hoću li i ja upoznati uskoro takve priče?

La Chapelle. Direktore, molim Vas, najpre: trećina otpuštenih: drugomisleći i drugačije prezivajući, onda: trećina unapređenih, trećina zastrašenih. Posle je lako. Poselo na Ušću. *Kampbund für Kultur.* Beograd-Aleksanderplac izložba izopačene umetnosti. Vatre u parku. Gore: bele slike, šarene skulpture, apstrakcija uvezena sa Zapada, enformelista poješču vas za doručak, transavangardne izmišljotine, avangarda koju nam je uvalila CIA. Smrad tutkala koje gori. U sámom muzeju dobro osvetljeni poslednji preostali izopačeni primerci za buduće generacije. Da zapamte kako se ne sme. Pije se mnogo i dobro. Direktor objašnjava. Napred, na čelu kolone koja obilazi muzej, odlučni čovek uzdignute vilice kaže: "Svakom pametnom je jasno". Aplauz. Cveće. Pioniri. Balvani lete crvenim nebom. Metro šiba sve dalje i brže.

Barbes-Rochechouart.

Anvers. Tutnjimo.

Pigalle. Ubeđujem sebe da umišljam, da sam pijan, da su mi dali ludaje umesto šampinjona, da sam pomerio pameću. A nisam.

Blanche. Godine 1971, filipinska vlada ponovo je zatvorila pristup plemenu Tasadeja jer su se urođenici, koji su osam vekova živeli odvojeni i bez ikakvog dodira sa ostatkom ljudske vrste, raspadali pri ponovnom susretu sa njom.

Place de Clichy. Ulećem u stanicu sa svojim delom odgovornosti, sa svojim delom stida, sa svojom naivnom verom u umetnost, i tu nema pomoći. Dok hodam podzemnim hodnicima tražeći izlaz prema ateljeu, shvatam da je iz nekog kafea na trgu, tačno iznad mene, 1914. godine krenuo junak Selinovog romana "Putovanje na kraj noći" u vojnu. Gospodine Trkulja znate li priču o Luju Ferdinandu Selinu i njegovom junaku. Zbogom, gospodine Trkulja. Ova će noć trajati dugo. Znam.*

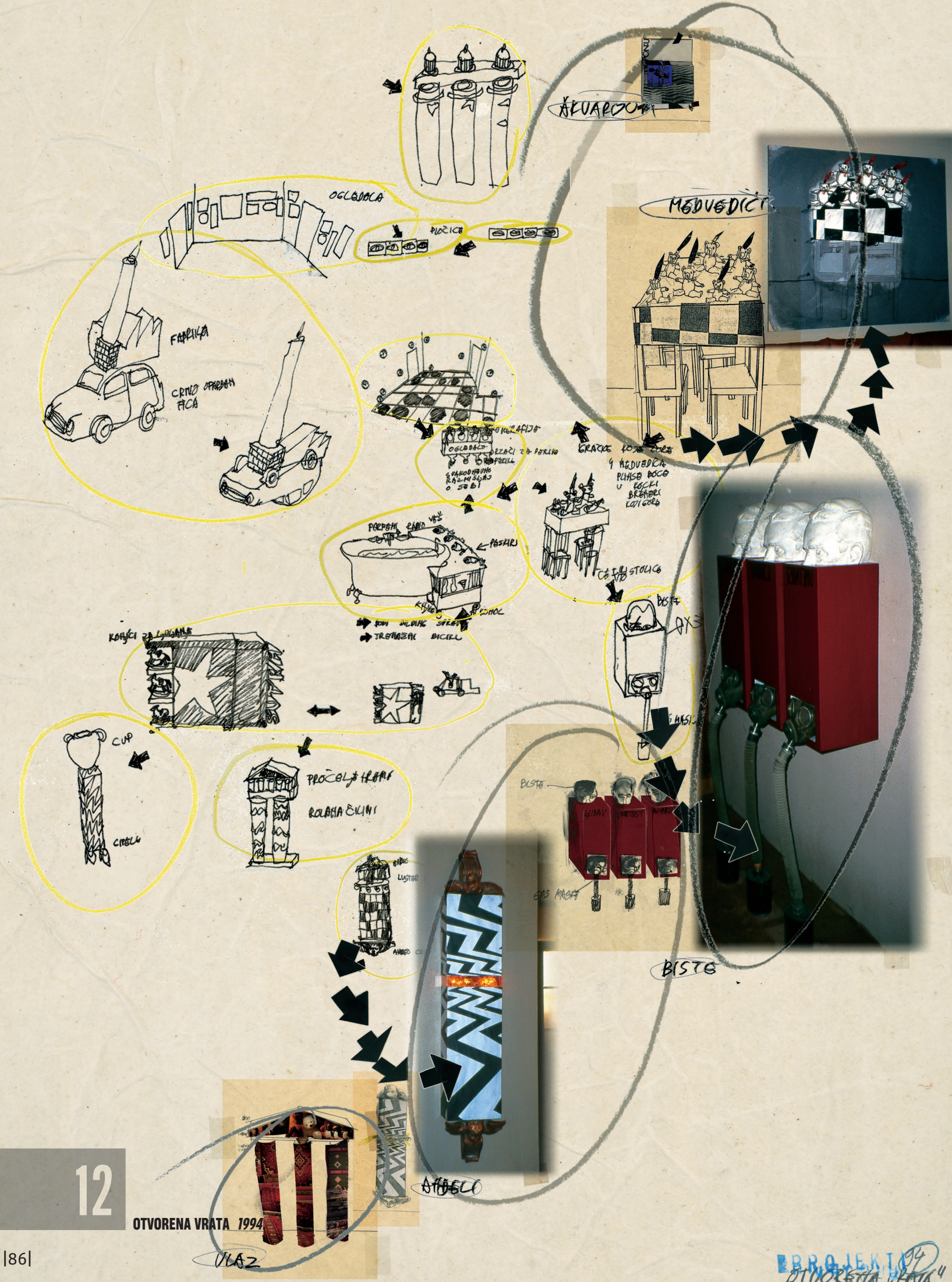
*tekst objavljen povodom smene direktora u MSU, "Borba", Beograd, 1993.

Pariz, novembar 1993.

378/93
 DA LI HIPNOZA POMAŽE?
 TIK-TAK, TIK-TAK.
 BUDIM SE.
 TIK-TAK.
 DANAS, JA SAM ZAMANTHI VODIČ TO FIRMACI. CASA BUONAROTTI.
 TERAM VAS DA SVB DOBRO POGLEDATE. SOBE. SKULPTURE. SEICA.
 SVB. JER OVO JE ISTORIJA. KADA VAS UVEDU U BIBLIOTERU SA
 OGRONOMI DRVENIM STOLOM NA SREDINI I TEŠKIM OKRUGLIMA LEVO I
 DESNO, ITALIJANSKI TBATRANO OTVORU VAM ONAJ SPECIJALNI. GLA!
 NISA U ZIDU SA MALIM PROZOROM NEKOLICINAM IZ VETA. KLUPA, STOČIC,
 POLICA ZDASNA. KAO SEDISTE U AUTOMU. TURDICU VAM TADA UJLO
 POUKLIIVO: OVO JE HILBLA NDELOVA TAJNA SOBA. OUVB, BAZ U OVOJ
 ČELIJI, PISAO JE, UČINU SVOJIM SONETA. PROVODIS DANJE ZATVORAN.
 CRTAO ILI JE DNOSTAVNO SEBOO. BIZARAN TIP. U STRAHU OD PAPS.
 U STRAHU OD MEDICINJA. U STRAHU OD ONIH GLASOVA U GLAVI KOJI NI
 NOCU NEĆE DA SPAVAJU. POSLE SE STPEHNETEM IZ HOLA PERJENO
 NA DRUGI SPAT, NA TRAG U VELIKU ISTORIJU.
 TIK-TAK TIK-TAK TIK-TAK.
 NACAZITE ME U TREUTKU KADA ZAVRŠAVAM UVOĐHO PREDAVANJE NA S^TANAS
 HOSPITAL, U JEDNOM OD ONIH BOŽNIH MALIH AMITEGARA. DANAS, JA SAM
 OZBIHNI BRKATI DOKTOR. STUDENTI, POLAZNICI KURSA PSIHOPATOLOGIJE
 POSPAHI SU. OVO JE PRVO JUTARJE PREDAVANJE. IPAK ČUJU NOS PACIJEN
 KAKO HESICURHO KAŽE: ... STA STE ME OHO U STVARI PITALI DOKTORO.
 A KASHIJE, KADA PACIJENT U PRATILI JEDNOG KOCECE ODE, ČUJU I NBAO
 KAKO GOVORIM: VIDEĆI STE I SAMI. AKO MU POSTAVITE KONLIKOVANITJE
 PITANJE USRED ODGOVORA, VIŠE NE MOŽE DA SE SEĆI STA STE GA OHO
 U STVARI PITALI. POSLEDICA KOJE USLED RANE OD METKA U DESNOM
 ČEONOM DELU. AKO JE PORED PEČI, RČI ČE VAM DA JE LETO, JER MU
 JE TOPLA A SEČA SE. OD RANITJE: LETO SU TOPLA. OKREHETE LI GA PREKO
 PROZORU TAFU DA VIDI SHEG KAKO NAROCU UJEJE - ISTO, TARE UBODEN
 TVERICE VAM DA JE ZIHA. NA UBOJ IČE RAGUJE BRZIM TEZANJE
 PRUŽA RUKU. UKOLIKO OPIT SISTEMATSKI POUKLIOTE JAVIČE MU SE
 SA DIRLJIVOM SPOKOJNOSTU PRUŽATI RUKU. SVAKODNEVNA RADNJE OBAVLJE
 NORMALNO: PERE ZUBE, ODLAČI SE, JEDE, HODA ULICAMA. SEČANJE NA PERIOD
 PRU KOMB POTRHO JE OČUVAHO. AKO GA PODSTAKHETE SOTIČE SE I HAREE
 BICIKLA KOJI JE VOZIO, NAKSTAJA AVANTURA SKOLSKIH BRUGOVA, ADRESA ČAK
 NEŽNOG ČVETNOG DEZENA NA ALUZI SVOJE UČENICE. NE SEČA SE, HEDUTIMDA
 JE BAZ OHA U NASTUPU LJUBOMORE TUCALA NA HEGGA IZ HLEKA, NITI DA GA
 JE KASHIJE PO IZLASEU IZ ZATVORA BAZ OHA IZVUKLA IZ AZIKA I POSTAJE
 HEGGOVA ŽEHA. OHA ČE ZA HEGGA UVEK OSTATI HEGGOVA VERHICA, JER SVE
 POSLE KOMB PA DO PRE NEKOLIKO MINUTA STAPA SE KAO DA NIKADA
 I NIJE POSTOJALO I ODLAZI U ČELIJU ZABORAVA. NI VAS, NI OVOG AMFITG-
 ATRA ON SE SADO VIŠE NE SEČA.
 TIK-TAK, TIK-TAK.
 BUDIM SE. PEZAZI PROMICU BRZO.
 TIK-TAK.
 DANAS JA SAM UMETNIK U PRISTONICI UŽASA. BUDIJA SE SASVIA POLKO.
 MOJA SU JUTRA DUGA I MOJE KAFE ŽESTA. LEHPOST JE MOJE PRIVILEGIJA
 NE POMIČEM ROLETHE, NE ODGOVALAM NA TELEFON JER OHO JOŠ UVEK MOGU
 DOĆI. IGRANJE SRCE, DRUGI LJUDI, MORE, LUCE, POZELEO SAM DA, PONOVO
 KAZUMEM OVO 'ODMOVU I ZATO JH UPORHO TRAZIM LISTAZOČI I HNCIKLOPE-
 DIZU NA SLOVO M, RZROU VOZHO, BERBAMINA, DODIČARU, BARTA I KAFKU
 I MALJVIČA I UZBETIKO ZA DEŠTOGODIŠNARU. JER JE NIETA DRUGO NE
 MOGU. JER JA NIETA DRUGO NEBU. JER MOJA SU JUTRA DUGA.
 TIK-TAK*

* prateći tekst na izložbi "Destruction de l' image, image de la destruction", Fonderie, Le Mans, 1994.

УМЕТНОСТ КАТАРИНЕ АНЂЕЛИЋ
МРЃАН БАЈИЋ

04:45

Sekvence iz TV-serije "Otvorena vrata"

12

OTVORENA VRATA 1994

VLAZ

PROJEKT
OTVORENA VRATA